

ՄԻՋԱՆԿՅԱԼ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ (Ձև 7)

Ֆինանսական վիճակի մասին

<30> Հունիս 2013թ.

<<Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա>> ՈՒՎԿ ԱԿ, ք.Երևան, Քաջազնունու 18

(վարկային կազմակերպության անվանումը և գտնվելու վայրը)

(հազար դրամ)

ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ	Ծանոթ.	30.06.2013թ. (չստուգված)	31.12.2012թ. (ստուգված)
Ակտիվներ			
Դրամական միջոցներ և Քանկային հաշիվներ	13	246,231	164,521
Ավանդներ բանկերում	14	290,193	589,116
Հաճախորդներին տված վարկեր և այլ փոխառություններ	15	4,394,982	3,676,611
Լիզինգի գծով ստացվելիք գումարներ	16	164,265	167,882
Հիմնական միջոցներ	17	85,638	95,300
Ոչ նյութական ակտիվներ	18	9,763	10,455
Այլ Ակտիվներ	19	46,733	15,411
Ընդամենը՝ Ակտիվներ		5,237,805	4,719,296
Կապիտալ և Պարտավորություն			
Փոխառություններ	20	4,216,718	3,727,561
Ընթացիկ շահութահարկի պարտավորություն		16,136	40,348
Հետաձգված հարկային պարտավորություն	12	4,342	4,342
Այլ Պարտավորություններ	21	155,112	110,450
Ընդամենը Պարտավորություններ		4,392,308	3,882,701
Կապիտալ			
Կանոնադրական Կապիտալ	22	488,783	488,783
Չբաշխված շահույթ		356,714	347,812
Ընդամենը Կապիտալ		845,497	836,595
Ընդամենը՝ Պարտավորություններ և Կապիտալ		5,237,805	4,719,296

Հաշվետվության վավերացման ամսաթիվը 15.07.2013թ

Կ.Տ.

Վարկային կազմակերպության
գլխավոր գործադիր տնօրեն

Գլխավոր հաշվապահ

[Handwritten signature]
[Handwritten signature]

Ա.Գաբրիելյան

Ն.Կիրակոսյան

ՄԻՋԱՆԿՅԱԼ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ (Ձև 9)

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին

<30> Հունիս 2013թ.

<<Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա>> ՈՒՎԿ ԱԿ, ք.Երևան, Քաջազունու 18

(վարկային կազմակերպության անվանումը և գտնվելու վայրը)

(հազար դրամ)

ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ	30.06.2013թ. (չստուգված)	30.06.2012թ. (ստուգված)
Գործառնական գործունեությունից դրամական հոսքեր		
Ստացված տոկոսներ	368,521	223,928
Վճարված տոկոսներ	(141,494)	(59,116)
Ավանդի նվազում (ավելացում)		(371,948)
Ստացված զուտ կոմիսիոն եկամուտներ	16,926	14,131
Վճարված աշխատավարձ և դրան հավասարեցված այլ մճառումներ	(95,199)	(85,444)
Վճարված հարկեր	(37,484)	(33,568)
Գործառնական գործունեությունից դրամական հոսքեր՝ հախճան փոփոխությունները գործառնական ակտիվներում և առտավորություններում	111,270	(312,017)
Դրամական միջոցների զուտ հոսքեր այլ գործառնական գործունեություններում	(24,589)	132,361
Ֆինանսական վարձակալության դիմաց ստացվելիք գումարների նվազում (ավելացում)	2,241	(25,758)
Տեղաբաշխված միջոցների նվազում (ավելացում)	(783,015)	(222,992)
Ձուր դրամական հոսքեր գործառնական գործունեությունից՝ նախքան շահութահարկը	(694,093)	(428,406)
Վճարված շահութահարկ	(59,243)	(10,033)
Ձուտ դրամական հոսքեր գործառնական գործունեությունից	(753,336)	(438,439)
Ներդրումային գործունեությունից դրամական հոսքեր		
Հիմնական միջոցների օտարում (ծեռքբերում)	(7,943)	(14,126)
Ոչ նյութական ակտիվների օտարում (ծեռքբերում)		(1,782)
Դրամական միջոցների զուտ հոսքեր այլ ներդրումային գործունեությունից	51,941	94,081
Ձուտ դրամական հոսքեր ներդրումային գործունեությունից	43,998	78,173
Ֆինանսական գործունեությունից դրամական հոսքեր		
Ստացված այլ փոխառությունների ավելացում (նվազում)	482,500	694,062
Ձուտ դրամական հոսքեր ֆինանսական գործունեությունից	482,500	694,062
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ աճ	(226,838)	333,796
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքները ժամանակաշրջանի սկզբին	753,638	252,548
Արտարժույթի փոխարժեքային ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա	8,279	19,831
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ժամանակաշրջանի վերջում (ծան.13, 14)	535,079	606,175

Հաշվետվության վավերացման ամսաթիվը 15.07.2013թ

Կ.Տ.

Վարկային կազմակերպության
գլխավոր գործադիր տնօրեն

 Ա.Գարիբյան

Գլխավոր հաշվապահ

 Ն.Կիրակոսյան

ՀՐԱՊԱՐԱԿՎՈՂ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Հիմնական տնտեսական նորմատիվների վերաբերյալ

Վարկային կազմակերպության անվանումը <<Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա>> ՈՒՎԿ ԱԿ

Ամսաթիվը 01/04/13

30/06/13

		Փաստացի մեծությունը		(հազար դրամ)	
				Հայաստանի Հանրապետության Կենտրոնական բանկի սահմանած նորմատիվի թույլատրելի	Հաշվետու եռամսյակում խախտումների թիվը
Նորմատիվներ		2	3	4	
Վարկային կազմակերպության կանոնադրական կապիտալի նվազագույն չափը		488,783	150,000	խախտում առկա չէ	
Ընդհանուր (սեփական) կապիտալի նվազագույն չափը		857,174	150,000	խախտում առկա չէ	
Ն1 ընդհանուր կապիտալի և ռիսկով կշռված ակտիվների գումարների միջև սահմանային հարաբերակցության նվազագույն չափը			10.0%		
Մեկ փոխառուի գծով ռիսկի առավելագույն չափը			25.0%		

Հաշվետվության վավերացման ամսաթիվը 15.07.2013թ

Կ.Տ.

Վարկային կազմակերպության գլխավոր գործադիր տնօրեն

(Handwritten signature)

Ա. Գաբրիելյան

Գլխավոր հաշվապահ

(Handwritten signature)

Ն. Կիրակոսյան

Համաձայն ՀՀ Կենտրոնական բանկի կողմից ընդունված <Կանոնակարգ 14>-ի 12.1 կետի <Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա> ՈՒՎԿ ԱԿ-ի կանոնադրության՝ <Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա> ՈՒՎԿ ԱԿ-ն հրապարակային օֆերտանների միջոցով փոխառություններ չի ներգրավում, հետևաբար կազմակերպության վրա չեն տարածքում <Ընդհանուր կապիտալի և ռիսկով կշռված ակտիվների գումարների միջև նվազագույն հարաբերակցությունը (Ն1 նորմատիվ)> և <Մեկ փոխառուի գծով ռիսկի առավելագույն չափը>:

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

1. Հիմնական գործունեություն

«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» Ունիվերսալ Վարկային Կազմակերպություն Առևտրային Կոոպերատիվը գրանցվել (ստեղծվել) է 18 սեպտեմբերի 2007թ.-ին Կենտրոնական բանկի խորհրդի թիվ 43 որոշմամբ: Կազմակերպությունը գրանցված է ՀՀ ք. Երևան, Քաջազնունու 18 հասցեում և գործունեություն է իրականացնում նույն հասցեում:

Կազմակերպությունը փոխառություններ է ներգրավում իր Փայատերերից և իրավաբանական անձանցից: Կազմակերպությունը իր կանոնադրության 3.3 կետի համաձայն հրապարակային օֆերտաների միջոցով փոխառություններ չի ներգրավում:

Համաձայն կազմակերպության կանոնադրության 3.1 կետի թ. ենթակետի իր գործառնությունները իրականացնում է անկանխիկ ձևով:

2. Հայաստանյան գործարար միջավայրը

Հայաստանի քաղաքական և տնտեսական միջավայրը չի կարելի դեռևս համարել կայուն զարգացող: Որպես զարգացող շուկա, Հայաստանը չունի կատարյալ գործարար միջավայր և համապատասխան ենթակառուցվածքներ, որոնք սովորաբար գոյություն ունեն զարգացած երկրներում: Հետևաբար, Հայաստանում ծավալած գործունեությունը կապված է որոշակի ռիսկերի հետ, որոնք բնորոշ չեն զարգացած երկրների շուկաներին:

Նման ռիսկերը և դրանցից բխող հետևանքները կարող են ազդեցություն թողնել Կազմակերպության գործունեության վրա կանխատեսելի ապագայում: Կից ներկայացվող հաշվետվությունները չեն արտացոլում այն ճշգրտումները, որոնք կարող են առաջանալ նշված անորոշությունների՝ հետագայում որոշակի դառնալու արդյունքում: Նշված ճշգրտումները, եթե կլինեն այդպիսիք, կարտացոլվեն Կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվություններում այն ժամանակաշրջանում, որում դրանք ի հայտ կգան և կգնահատվեն:

Բացի այդ, տնտեսական պայմանները շարունակում են սահմանափակել գործունեության ծավալները ֆինանսական շուկաներում:

Գնանշումները ցածր իրացվելիություն ունեցող շուկաներում, հնարավոր է, չարտացոլեն ֆինանսական գործիքների իրական արժեքները, որոնք որոշվում են արդյունավետ, ակտիվ շուկայում բազմաթիվ պատրաստական վաճառողներով ու գնորդներով:

3. Հաշվետվությունների պատրաստման հիմքերը

Համապատասխանությունը

Կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Հաշվապահական Հաշվառման Միջազգային Ստանդարտների Խորհրդի (<<ՄՍԽ) կողմից մշակված և հրապարակված ֆինանսական Հաշվետվությունների Ներկայացման Միջազգային

Ստանդարտների (ՖՀՆՄՍ) և Ֆինանսական Հաշվետվությունների Մեկնաբանությունների Միջազգային Կոմիտեի (ՖՀՄՄԿ) կողմից թողարկված Մեկնաբանությունների համաձայն: Համեմատական տեղեկատվությունը և ֆինանսական հաշվետվությունները ներառում են Կազմակերպության ֆինանսական գործունեության արդյունքները և դրամական հոսքերը 30.06.2013թ. ժամանակահատվածի համար:

Չափման հիմքերը

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են իրական արժեքի սկզբունքի հիման վրա՝ ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող, իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների ու պարտավորությունների, ինչպես նաև վաճառքի համար մատչելի ակտիվների համար, բացառությամբ այն ակտիվների, որոնց իրական արժեքը հնարավոր չէ որոշել: Այլ ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով, իսկ ոչ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները հաշվառվում են պատմական արժեքով:

Գործառնական և ներկայացման արժույթ

Կազմակերպության գործառնական արժույթը այն հիմնական տնտեսական միջավայրի արժույթն է, որտեղ գործում է Կազմակերպությունը: Կազմակերպության գործառնական և ներկայացման արժույթը ՀՀ դրամն է, քանի որ այս արժույթը լավագույն ձևով է արտացոլում Կազմակերպության գործարքների և իրադարձությունների տնտեսական բովանդակությունը: Կազմակերպությունը պատրաստում է իր հաշվետվությունները ՀՀ օրենսդրական պահանջներին և հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտներին համապատասխան: Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները հիմնված են Կազմակերպության հաշվապահական հաշվառման գրանցումների վրա, որոնք ճշգրտվել և վերադասակարգվել են ՖՀՆՄՍ-ին համապատասխանեցնելու նպատակով: Ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են ՀՀ դրամով՝ հազար դրամների ճշտությամբ: ՀՀ սահմաններից դուրս ՀՀ դրամը ազատ փոխարկելի չէ:

Վերադասակարգումներ

Անհրաժեշտության դեպքում, համադրելի թվերը ճշգրտվել են՝ ընթացիկ տարում ներկայացման փոփոխություններին համապատասխանելու համար:

4. Հաշվապահական հաշվառման կարևոր սկզբունքները

Ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման ժամանակ կիրառվել են հետևյալ սկզբունքները: Հաշվապահական քաղաքականությունը կիրառվել է հետևողականորեն:

Եկամուտների և ծախսերի ճանաչում

Եկամուտը ճանաչվում է այն դեպքում, երբ հավանական է, որ տնտեսական օգուտերը կհոսեն Կազմակերպություն, և ստացված եկամուտը հնարավոր է արժանահավատորեն չափել: Ծախսը ճանաչվում է այն ժամանակ, երբ հավանական է, որ տնտեսական օգուտները կարտահոսեն Կազմակերպությունից, և ծախսը հնարավոր է արժանահավատորեն չափել: Հետևյալ չափանիշները նույնպես պետք է հաշվի առնվեն մինչև եկամտի ճանաչումը:

Տոկոսային ծախսեր և եկամուտներ

Տոկոսային եկամուտներն ու ծախսերը բոլոր տոկոսաբեր ֆինանսական գործիքների համար, բացառությամբ առևտրային նպատակներով պահվող կամ ֆինանսական արդյունքներով ճշտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող գործիքների, ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես «տոկոսային եկամուտ» և «տոկոսային ծախս»:

Եթե ֆինանսական ակտիվները կամ նմանատիպ ֆինանսական ակտիվների խմբի հաշվեկշռային արժեքը նվազում է արժեզրկումից կորուստների պատճառով, տոկոսային եկամուտը շարունակում է ճանաչվել՝ կիրառելով սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը նոր հաշվեկշռային արժեքի նկատմամբ:

Միջնորդավճարներից և այլ նմանատիպ վճարներից եկամուտներ ու ծախսեր

Միջնորդավճարները, վարձավճարները և այլ եկամտային ու ծախսային հոդվածները հիմնականում ճանաչվում են հաշվեգրման սկզբունքով, ծառայությունների մատուցման ընթացքում:

Արտարժույթային գործարքներից եկամուտները (վնասը) ներառում է արտարժույթի առուվաճառքից զուտ եկամուտը (վնասը) և արտարժույթով ակտիվների կամ պարտավորությունների վերագնահատումից եկամուտը (վնասը):

Արտարժույթով կատարված գործարքները վերահաշվարկվում են գործառնական արժույթով՝ գործարքի օրվա փոխարժեքով: Արտարժույթով արտահայտված առևտրային նպատակներով պահվող ակտիվների և պարտավորությունների փոխարկումից առաջացած օգուտը և վնասը ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության «արտարժույթային գործարքներից ստացված զուտ շահույթ/ (վնաս)» հոդվածում, մինչդեռ ոչ առևտրային ակտիվների փոխարկումից գոյացող օգուտը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության «այլ եկամուտ» կամ «այլ ծախս» հոդվածում: Արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվները և պարտավորությունները փոխարկվում են գործառնական արժույթով՝ կիրառելով ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության ամսաթվի դրությամբ գործող փոխարժեքը:

Ստորև ներկայացվում են ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման ընթացքում կազմակերպության կողմից օգտագործված տարեվերջյան փոխարժեքները.

	30 Հունիս 2013	30 Հունիս 2012
ՀՀ դրամ/ 1ԱՄՆ դոլար	409.90	418.01
ՀՀ դրամ/ 1 Եվրո	535.25	525.61

Հարկում

Հաշվետու տարվա շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Շահութահարկը ձանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում բացառությամբ այն հարկերի, որոնց գծով գործառնությունների արդյունքները ձանաչվել են սեփական կապիտալում, որի դեպքում հարկերը նույնպես ձանաչվում են սեփական կապիտալում:

Ընթացիկ հարկը տարվա համար հարկվող եկամուտներից վճարվելիք հարկն է՝ հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվին գործող հարկային դրույքներով, ինչպես նաև նախորդ տարիների համար վճարվելիք հարկերի ճշգրտումները:

Հետաձգված հարկերը հաշվարկվում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության պարտավորությունների մեթոդի համաձայն: Հետաձգված հարկերը հաշվի են առնում բոլոր ժամանակային տարբերությունները, որոնք առաջանում են ֆինանսական հաշվետվություններում ձանաչված ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային գումարների միջև, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ այդ հետաձգված շահութահարկը առաջացել է գուդվիլի կամ կազմակերպությունների միավորում չհանդիսացող գործառնություններում ակտիվների կամ պարտավորությունների նախնական ձանաչման ժամանակ և ազդեցություն չունի հաշվապահական կամ հարկման նպատակով հաշվարկվող շահույթի վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվը ձանաչվում է միայն այն չափով, որքանով հավանական է, որ ապագայում առկա կլինի հարկման ենթակա շահույթ, որի հաշվին կարող են օգտագործվել ժամանակավոր տարբերությունները: Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվարկվում են այն հարկային դրույքով, որը ենթադրվում է, որ կգործի ակտիվների իրացման և պարտավորությունների մարման ժամանակ՝ հիմնվելով տվյալ ժամանակաշրջանի կամ հաշվետու ժամանակաշրջանի փաստացի գործող դրույքների վրա:

Հետաձգված շահութահարկը առաջանում է այն ժամանակավոր տարբերությունների գծով, ինչպիսիք են դուստր, ասոցիացված կամ համատեղ ձեռնարկություններում ներդրումներից առաջացողները, բացի այն դեպքերից, երբ ժամանակավոր տարբերությունների հակադարձման

Ժամկետները կառավարելի են և, հավանական է, որ ժամանակավոր տարբերությունները մոտ ապագայում չեն հակադարձվի:

ՀՀ-ում գործում են նաև բազմաթիվ այլ գործառնական հարկեր, որոնք հաշվարկվում են ելնելով Կազմակերպության գործունեությունից: Այս հարկերը ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են «այլ ծախսեր» հոդվածում:

Ղրանական միջոցներ և ղրանց համարժեքներ

Ղրանական միջոցներն ու ղրանց համարժեքները ներառում են կանխիկ ղրամը և հաշիվները բանկերում, որոնք կարճ ժամանակահատվածում կարող են փոխարկվել կանխիկ ղրամի, և արժեքի փոփոխման չնչին ռիսկ են պարունակում:

Ղրանական միջոցներն ու ղրանց համարժեքները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով:

Հաշիվներ բանկերում

Իր բնականոն գործունեության ընթացքում Կազմակերպությունն օգտագործում է բանկերում բացված ընթացիկ կամ տարբեր ժամկետներով ավանդային հաշիվները: Ֆիքսված ժամկետով ավանդները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Այն միջոցները, որոնք չունեն ֆիքսված ժամկետներ, ամորտիզացվում են դեկավարության կողմից գնահատված ժամկետներում:

Ֆինանսական գործիքներ

Կազմակերպությունը ֆինանսական ակտիվը կամ պարտավորությունը հաշվեկշռում ճանաչում է այն ժամանակ, երբ այն դառնում է գործիքի պայմանագրային կողմ: Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների սովորական առուվաճառքի դեպքում ղրանք ճանաչվում են գործարքի օրվա դրությամբ: Սովորական ճանապարհով ձեռք բերված ֆինանսական գործիքները, որոնք հետագայում պետք է հաշվառվեն իրական արժեքով, գործարքի օրվա և պայմանագրի օրվա միջև ընկած ժամանակահատվածում հաշվառվում են նույն եղանակով, որով հաշվառվում են ձեռքբերված գործիքները:

Սկզբնական ճանաչման ժամանակ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները չափվում են իրական արժեքով՝ գումարած, ներդրումների դեպքում, գործարքին անմիջապես վերագրելի ծախսերը, բացառությամբ ֆինանսական արդյունքներում ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ներդրումները:

Սկզբնական ճանաչումից հետո, ֆինանսական արդյունքներում իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական պարտավորություններին չվերաբերող բոլոր ֆինանսական պարտավորությունները (ներառյալ վաճառքի համար պահվողները) չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Սկզբնական

Ճանաչումից հետո ֆինանսական արդյունքներում իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական պարտավորությունները հետագայում հաշվառվում են իրական արժեքով:

Կազմակերպությունը իր ֆինանսական ակտիվները դասակարգել է ըստ հետևյալ դասերի՝ վարկեր և դեբիտորական պարտքեր, ֆինանսական արդյունքներում իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական գործիքներ, վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական գործիքներ և մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ: Ներդրումների դասակարգումը ըստ դասերի իրականացվում է ձեռքբերման պահին՝ առաջնորդվելով ղեկավարության կողմից հաստատված կանոններով: Սկզբնական ճանաչումից հետո Կազմակերպությունը կարող է, հնարավորության և անհրաժեշտության դեպքում, վերադասակարգել իր ֆինանսական ակտիվները յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում:

Վարկեր և դեբիտորական պարտքեր

Վարկերը և դեբիտորական պարտքերը ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներով ֆինանսական ակտիվներ են, որոնք առաջանում են, երբ Կազմակերպությունը անմիջապես միջոցներ է տրամադրում պարտապանին՝ առանց դեբիտորական պարտքը վաճառելու մտադրության:

Հետագայում վարկի հաշվեկշռային արժեքը որոշվում է օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Հաճախորդներին տրամադրված վարկերը, որոնք չունեն մարման հաստատուն ժամկետներ, հաշվառվում են ակնկալվող մարման ժամկետի վրա հիմնված արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով: Հաճախորդներին տրված վարկերի գումարները նվազեցվում են դրանց գծով արժեզրկման կորուստների պահուստներով:

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական գործիքներ

Վաճառքի համար մատչելի ներդրումները հանդիսանում են պարտքային և կապիտալի գործիքներ, որոնք Կազմակերպությունը մտադրություն ունի պահել անորոշ ժամանակով, որոնք կարող են վաճառվել՝ ելնելով իրացվելիության կամ տոկոսադրույքների, փոխարժեքի կամ կապիտալի գների փոփոխման պահանջներից: Սկզբնական գնահատումից հետո վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվները չափվում են իրական արժեքով, որի փոփոխությունից առաջացող շահույթը կամ վնասը ճանաչվում է որպես կապիտալի առանձին բաղադրիչ՝ մինչև ներդրումի ապաճանաչումը կամ դրա արժեզրկման ճանաչումը, որի դեպքում նախկինում կապիտալում ճանաչված շահույթի կամ վնասի ընդհանուր գումարը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Այնուամենայնիվ, արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով հաշվարկված տոկոսագումարները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Վաճառքի համար մատչելի կապիտալի գործիքներից շահաբաժինները ճանաչվում են եկամուտների ու ծախսերի մասին հաշվետվությունում, Կազմակերպության վճարումները ստանալու իրավունքի հաստատման պահից:

Կազմակերպված ֆինանսական շուկաներում ակտիվորեն շրջանառվող ներդրումների իրական արժեքը որոշվում է բորսայում հաշվեկշռի օրվա դրությամբ փակման պահին տվյալ ակտիվի գծով գնանշված գնով: Ակտիվ շուկա չունեցող ներդրումների իրական արժեքը որոշվում է օգտագործելով գնահատման մեթոդները:

Նման մեթոդները ներառում են՝ «պարզած ձեռքի» սկզբունքով շուկայական գործառնությունները, հղումները այլ գործիքների ընթացիկ շուկայական արժեքներին, որոնք էականորեն նույնն են, և դիսկոնտավորված դրամական հոսքերի վերլուծությունը: Այլապես ներդրումները հաշվառվում են ինքնարժեքով՝ հանած արժեզրկման համար որևէ հատկացում:

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում

Հաշվեկշռային ամսաթվի դրությամբ Կազմակերպությունը գնահատում է ֆինանսական ակտիվների կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի արժեզրկման աստիճանը:

Անորոշագույն արժեքով հաշվառվող ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվը կամ ֆինանսական ակտիվների խումբը համարվում է արժեզրկված, և արժեզրկման վնասը ճանաչվում է այն ժամանակ, երբ գոյություն ունի ակտիվի սկզբնական ճանաչմանը հաջորդող իրադարձությունների («ծախսային իրադարձությունների») արդյունքում առաջացած արժեզրկման օբյեկտիվ վկայություն, և այդ ծախսային իրադարձությունը (իրադարձությունները) ազդեցություն ունի ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի ապագա դրամական հոսքերի վրա, որոնք հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել:

Արժեզրկման օբյեկտիվ վկայության որոշման համար օգտագործվող չափանիշներից են՝ պարտապանի կամ պարտապանների խմբի էական ֆինանսական դժվարությունների մասին վկայող ցուցանիշները (օրինակ՝ սեփական միջոցների գործակիցը, զուտ եկամուտ/վաճառք գործակիցը), տոկոսների և մայր գումարի վճարման պարտավորությունների, վարկային համաձայնության կամ այլ պայմանների խախտումները, գրավի արժեքի նվազումը, սնանկացման կամ ֆինանսական այլ վերակազմավորման հավանականությունը, և երբ տեսանելի տվյալները վկայում են չափելի նվազման մասին ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերում, ինչպիսիք են փոփոխությունները պարտավորություններում կամ տնտեսական պայմաններում, որոնց վերագրվում են թերացումները:

Կազմակերպությունը նախ գնահատում է արժեզրկման օբյեկտիվ վկայության առկայությունը անհատական ֆինանսական ակտիվների համար, որոնք առանձնաբար նշանակալի են, և անհատական կամ խմբային ֆինանսական ակտիվների համար, որոնք առանձնաբար նշանակալի չեն: Եթե պարզվել է, որ գոյություն չունի արժեզրկման օբյեկտիվ վկայություն անհատապես գնահատված ֆինանսական ակտիվի համար՝ անկախ էականության աստիճանից, ապա ակտիվը ներառվում է նույնանման վարկային ռիսկ ունեցող ֆինանսական ակտիվների խմբի մեջ, և ֆինանսական ակտիվների այդ խումբը ենթարկվում է խմբային գնահատման: Այն ակտիվները, որոնք անհատականորեն են ենթարկվում արժեզրկման գնահատմանը, և որոնց

գծով արժեզրկումը ճանաչվել է կամ շարունակում է ճանաչվել, չեն ներառվում արժեզրկման խմբային գնահատման մեջ:

Եթե գոյություն ունի ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվի արժեզրկման վնասի օբյեկտիվ վկայություն, ապա վնասի գումարը չափվում է որպես ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի և գնահատված այն ապագա դրամական հոսքերի իրական արժեքի միջև տարբերությունը (բացառությամբ վարկի հետ կապված ապագա ծախսերի), որոնք գեղչվել են՝ օգտագործելով ֆինանսական ակտիվի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը (այսինքն, սկզբնական ճանաչման ժամանակ հաշվարկված արդյունավետ տոկոսադրույքը): Ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է պահուստի հաշվի միջոցով: Վնասի գումարը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Եթե վարկը կամ մինչև մարումը պահվող ներդրումը ունի փոփոխուն տոկոսադրույք, ապա արժեզրկման ցանկացած վնասի գեղչման դրույքը պայմանագրով որոշված ընթացիկ արդյունավետ տոկոսադրույքն է: Կազմակերպությունը կարող է չափել արժեզրկման վնասը գործիքի իրական արժեքի հիման վրա՝ օգտագործելով տեսանելի շուկայական գինը:

Գրավով ապահովված ֆինանսական ակտիվի ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի ներկա արժեքը արտահայտում է գրավի իրացումից առաջացած դրամական հոսքերը՝ հանած գրավի ձեռք բերման և վաճառքի հետ կապված ծախսերը, անկախ գրավի իրացման հավանականությունից:

Արժեզրկման խմբային գնահատման նպատակով, ֆինանսական ակտիվները խմբավորվում են Կազմակերպության վարկային դասակարգման ներքին համակարգի հիման վրա, որը հաշվի է առնում վարկային ռիսկի այնպիսի բնորոշիչները, ինչպիսիք են ակտիվի տեսակը, արդյունաբերության ոլորտը, աշխարհագրական դիրքը, գրավի տեսակը, ժամկետային կարգավիճակը և այլ նմանատիպ գործոններ:

Ակտիվների խմբերի ապագա դրամական հոսքերի փոփոխությունների գնահատումը պետք է արտահայտի և համապատասխանի տեսանելի կապակցված տվյալների փոփոխություններին (օրինակ՝ փոփոխություններ գործազրկության դրույքներում, գույքի գներում, վճարման կարգավիճակում, կամ խմբում արժեզրկումը մատնանշող այլ գործոններում կամ դրանց ծավալներում): Ապագա դրամական հոսքերի գնահատման համար օգտագործվող մեթոդոլոգիան և վարկածները անընդհատ վերանայվում են Կազմակերպության կողմից, որպեսզի նվազեցվի գնահատված և իրական վնասների միջև եղած տարբերությունները:

Վարկերը՝ կապակցված պահուստների հետ մեկտեղ, դուրս են գրվում, երբ գոյություն չունի ապագայում վարկի հավաքագրելու իրատեսական հեռանկար, և բոլոր գրավներն իրացվել են կամ փոխանցվել Կազմակերպությանը: Եթե հաջորդող տարում գնահատված արժեզրկման վնասի գումարը ավելանում կամ նվազում է արժեզրկման ճանաչմանը հաջորդող իրադարձությունների արդյունքում, ապա նախկինում ճանաչված արժեզրկման վնասը ավելացվում կամ նվազեցվում է պահուստային հաշիվը ճշգրտելու միջոցով: Եթե ապագա դուրս գրումը հետագայում վերականգնվում է, ապա վերականգնված գումարը կրեդիտագրվում է պահուստի հաշվին:

Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվը (կամ ֆինանսական ակտիվի մի մասը կամ նմանատիպ ֆինանսական ակտիվների խմբի մի մասը) ապաճանաչվում է, երբ.

- լրացել է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու իրավունքը
- Կազմակերպությունը փոխանցել է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը, կամ պահպանել է այդ իրավունքը, բայց պարտավորվում է ստացված գումարներն ամբողջությամբ և ժամանակին փոխանցել երրորդ կողմին՝ համաձայն փոխանցման համաձայնագրի, և
- Կազմակերպությունը (ա) փոխանցել է ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, կամ (բ) չի փոխանցել և չի պահպանել ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, սակայն փոխանցել է ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը:

Եթե Կազմակերպությունը փոխանցել է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու իրավունքը և չի փոխանցել ու չի պահպանել ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, ինչպես նաև չի փոխանցել ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը, ապա ակտիվը ճանաչվում է մինչև Կազմակերպության՝ ֆինանսական ակտիվում շարունակական մասնակցությունը: Փոխանցվող ակտիվի երաշխիքային ապահովման ձև ստացած շարունակական մասնակցությունը որոշվում է հետևյալ երկու մեծություններից նվազագույնով՝ ակտիվի սկզբնական հաշվեկշռային արժեքը կամ փոխհատուցման վճարվելիք գումարը, որ Կազմակերպությունից կարող է պահանջվել:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Ֆինանսական պարտավորությունը ապաճանաչվում է այն ժամանակ, երբ այն մարվում կամ չեղյալ է համարվում, կամ լրանում է դրա ուժի մեջ մնալու ժամկետը:

Երբ գոյություն ունեցող ֆինանսական պարտավորությունը փոխարինվում է էականորեն տարբերվող պայմաններով, բայց միևնույն փոխառուին վերաբերող պարտավորությամբ, կամ էականորեն փոփոխվում են գոյություն ունեցող պարտավորության պայմանները, նման փոխանակումը կամ փոփոխությունը պետք է հանգեցնի սկզբնական պարտավորության ապաճանաչման և նոր պարտավորության ճանաչման, իսկ համապատասխան հաշվեկշռային արժեքների տարբերությունը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Վարձակալություն

Գործառնական վարձակալություն՝ Կազմակերպությունը որպես վարձակալ

Ակտիվների վարձակալությունը, որոնց սեփականության հետ կապված ռիսկերն ու օգուտները պահպանվում են վարձատուի կողմից, դասակարգվում է որպես գործառնական: Գործառնական վարձակալությունից առաջացող վարձավճարները ծախս են ճանաչվում գծային մեթոդով

վարձակալության ժամանակահատվածի ընթացքում և ներառվում են այլ գործառնական ծախսերում:

Հիմնական միջոցներ

Հիմնական միջոցները հաշվառվում են պատմական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը: Եթե հիմնական միջոցի փոխհատուցվող գումարը փոքր է դրա հաշվեկշռային արժեքից, ապա ժամանակավոր չհամարվող պայմանների արդյունքում, համապատասխան ակտիվը նվազեցվում է մինչև այդ փոխհատուցվող արժեքը:

Մաշվածությունը հաշվարկվում է գծային մեթոդով, որի հիմքում ընկած է ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետը: Կիրառվել են մաշվածության հետևյալ տարեկան դրույքաչափերը՝

	Օգտակար ծառայության ժամկետ (տարի)	Դրույքաչափ (%)
Շենքեր	20	5
Փոխադրամիջոցներ	5	20
Գույք և գրասենյակային սարքավորումներ	5	20
Կապի միջոցներ և սարքավորումներ	5	20
Այլ հիմնական միջոցներ	5	20
Համակարգիչներ	1	100
Մինչև 50 հազ դրամ արժողությամբ հիմնական միջոցներ	1	100

Հիմնական միջոցների վերանորոգման և պահպանման ծախսերը ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում այն ժամանակահատվածում, որում դրանք տեղի են ունեցել: Կապիտալ բնույթի վերանորոգման ծախսերը ներառվում են ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի մեջ, երբ հավանական է, որ դրանց շնորհիվ առաջացած ապագա տնտեսական օգուտները՝ ավելի շատ, քան ակնկալվում էր ակտիվի նորմատիվային ցուցանիշների սկզբնական գնահատումից կհոսեն դեպի Կազմակերպություն: Կապիտալ վերանորոգումների մաշվածությունը հաշվարկվում է համապատասխան ակտիվի մնացորդային օգտակար ծառայության ընթացքում:

Հիմնական միջոցների օտարումից ծախսերը և եկամուտները որոշվում են՝ համեմատելով ակտիվի օտարումից զուտ մուտքերն ու հաշվեկշռային արժեքը և ներառվում են գործառնական եկամտի մեջ:

Երբ վաճառվում են վերագնահատված ակտիվները, օտարված ակտիվին վերագրելի և վերագնահատման պահուստում ներառված գումարները վերագրվում են չբաշխված շահույթին:

Ոչ նյութական ակտիվներ

Ոչ նյութական ակտիվները ներառում են համակարգչային ծրագրերը:

Առանձին ձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվները սկզբնական ճանաչման ժամանակ չափվում են ինքնարժեքով: Սկզբնական ճանաչումից հետո ոչ նյութական ակտիվները հաշվառվում են ինքնարժեքով՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան և ցանակացած կուտակված արժեզրկման ծախս: Ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայության ժամկետները կարող են լինել որոշակի և անորոշ: Որոշելի օգտակար ծառայության ժամկետ ունեցողները ամորտիզացվում են գծային մեթոդով 10 տարվա ընթացքում և գնահատվում են արժեզրկման համար, երբ առկա են արժեզրկման հատկանիշները: Որոշելի օգտակար ծառայության ժամկետ ունեցող ակտիվների ամորտիզացիայի ժամանակահատվածներն ու մեթոդները վերանայվում են առնվազն յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջին:

Օգտակար ծառայության անորոշ ժամկետ ունեցող ոչ նյութական ակտիվները չեն ամորտիզացվում, բայց տարին մեկ անգամ ստուգվում են արժեզրկման համար անհատական կամ դրամային միջոցներ ստեղծող միավորի մակարդակով: Օգտակար ծառայության անորոշ ժամկետ ունեցող ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետը վերանայվում է յուրաքանչյուր տարի՝ պարզելու համար, թե արդյո՞ք ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետը դեռևս անորոշ է գնահատվում:

Համակարգչային ծրագրերի պահպանմանը վերագրելի ծախսերը ծախս են ճանաչվում առաջացման պահին:

Փոխառություններ

Փոխառությունները, որոնք ներառում են այլ ֆինանսական կազմակերպությունների և հիմնադիր կողմի նկատմամբ պարտավորությունները, սկզբնապես ճանաչվում են ստացված զուտ մուտքերի իրական արժեքով՝ հանած անմիջապես վերագրելի գործառնական ծախսերը: Սկզբնական գնահատումից հետո փոխառություններն հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Շահույթը կամ վնասը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքերի մասին հաշվետվությունում այն ժամանակ, երբ ապաճանաչվում են պարտավորությունները, ինչպես նաև ամորտիզացիոն ընթացակարգի միջոցով:

Պահուստներ

Պահուստը ճանաչվում է այն ժամանակ, երբ Կազմակերպությունն անցյալ դեպքերի արդյունքում ունի իրավական կամ կառուցողական պարտավորություն և, հավանական է, որ պարտավորության մարումը կպահանջի տնտեսական օգուտներ մարմնավորող միջոցների արտահոսք և հնարավոր կլինի պարտավորության գումարը արժանահավատորեն գնահատել:

Շահաբաժիններ

Շահաբաժինները ճանաչվում են որպես պարտավորություն և հաշվեկշռային ամսաթվի դրությամբ նվազեցվում են կապիտալից միայն այն դեպքում, եթե դրանք հայտարարվել են մինչև հաշվեկշռային ամսաթիվը կամ այդ ամսաթվին: Շահաբաժինները բացահայտվում են, երբ

դրանք առաջարկվում են մինչև հաշվեկշռային ամսաթիվը, կամ առաջարկվում կամ հայտարարվում են հաշվեկշռային ամսաթվից հետո, բայց մինչև ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատումը հրապարակման համար:

Հաշվանցում

Ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները, եկամուտներն ու ծախսերը հաշվանցվում են և զուտ գումարը արտացոլվում է հաշվեկշռում, եթե գոյություն ունի ճանաչված գումարների հաշվանցման օրենսդրորեն հաստատված իրավունք, և առկա է զուտ գումարների հիման վրա հաշվանցման կամ ակտիվի իրացման ու միաժամանակ պարտավորության մարման մտադրություն:

5. Կարևորագույն հաշվապահական գնահատումներ և դատողություններ

ՖՀՆՄՍ–ի համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումը պահանջում է, որ Կազմակերպության ղեկավարությունը կատարի կարևորագույն հաշվապահական գնահատումներ, դատողություններ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն են թողնում ֆինանսական հաշվետվությունների ամսաթվի դրությամբ ակտիվների և պարտավորությունների ներկայացվող գումարների, ինչպես նաև հաշվետու ժամանակաշրջանի ծախսերի և եկամուտների վրա: Պատմական փորձի և տվյալ պայմաններում հիմնավորված այլ գործոնների վրա հիմնված գնահատումներն ու դրանց հետ կապված ենթադրությունները հնարավորություն են տալիս դատողություններ անել ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների վերաբերյալ, որոնք հնարավոր չէ որոշել այլ աղբյուրներից: Բոլոր դեպքերում, չնայած գնահատումները հիմնվում են ղեկավարության կողմից ընթացիկ իրադարձությունների լավագույն պատկերացումների վրա, փաստացի արդյունքները վերջին հաշվով կարող են տարբերվել կատարված գնահատումներից:

Ներկայացվող ֆինանսական հաշվետվությունների առումով նշանակալից դատողությունները և գնահատումները ներկայացվում են ստորև:

Փոխկապակցված կողմերի հետ գործառնություններ

Կազմակերպությունն իր գործունեության ընթացքում իրականացնում է գործառնություններ փոխկապակցված կողմերի հետ: Նշված գործառնությունները հիմնականում իրականացվում են շուկայական գներով: Գործող շուկայի բացակայության դեպքում շուկայական կամ ոչ շուկայական տոկոսադրույքների կիրառումը որոշվում է դատողությունների հիման վրա: Դատողությունները հիմնվում են այլ հաճախորդների հետ նմանատիպ գործառնությունների, ինչպես նաև արդյունավետ դրույքների վերլուծությունների վրա:

Վարկերի և դեբիտորական պարտքերի գծով արժեզրկման պահուստներ

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվին Կազմակերպությունը վերանայում է իր խնդրահարույց վարկերն ու փոխատվությունները՝ որոշելու համար, թե արդյո՞ք արժեզրկման պահուստ պետք է նախատեսվի ֆինանսական արդյունքերի մասին հաշվետվությունում: Մասնավորապես, դեկավարության դատողությունն անհրաժեշտ է ապագա դրամական հոսքերի գումարը և պարբերականությունը գնահատելու համար, երբ անհրաժեշտ է որոշել պահանջվող պահուստի չափը: Նման գնահատումները հիմնված են մի շարք գործոնների վերաբերյալ ենթադրությունների վրա, և իրական արժեքները կարող են տարբերվել, որը կհանգեցնի պահուստի գումարի հետագա փոփոխությունների:

Առանձնաբար նշանակալի վարկերի և փոխատվությունների համար ստեղծված հատուկ պահուստից բացի, Կազմակերպությունը ստեղծում է նաև արժեզրկման խմբային պահուստներ այն ռիսկերի գծով, որոնք չնայած որ անհատապես չեն գնահատվել, սակայն պարունակում են չվճարման ավելի մեծ ռիսկ, քան սկզբնապես որոշվել էր: Հաշվի առնում այնպիսի գործոններ, ինչպիսիք են ցուցանիշների վատթարացումը երկրի ռիսկում, արդյունաբերության մեջ, տեխնոլոգիական հնացումը, ինչպես նաև բացահայտված կառուցվածքային թուլությունները կամ դրամական հոսքերի նվազումը:

Հարկային օրենսդրություն

ՀՀ հարկային օրենսդրությունը ենթակա է տարակարծիք մեկնաբանությունների: Տես՝ ծանոթագրություն 23-ը:

6. Տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ և ծախսեր

	30.06.2013	<u>հազ. դրամ</u> 30.06.2012
Վարկեր և փոխառություններ հաճախորդներին	360,984	231,142
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	13,464	9,594
Ընդամենը տոկոսներ և նմանատիպ եկամուտներ	374,448	240,736
Տոկոսային ծախսեր ստացված փոխառությունների դիմաց	(152,575)	(98,721)
Այլ տոկոսային ծախսեր	-	(313)
Ընդամենը տոկոսներ և նմանատիպ ծախսեր	(152,575)	(99,034)
Ընդամենը տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ և ծախսեր	221,873	141,702

7. Արտարժուրային գործարքներից ստացված զուտ շահույթ (վնաս)

	30.06.2013	<u>հազ. դրամ</u> 30.06.2012
Արտարժուրայի առ ու վաճառքից ստացված զուտ շահույթ կամ (վնաս)	(58)	
Արտարժուրայի վերագնահատումից ստացված դրական (բացասական) փոխարժեքային տարբերություն	4,495	17,623
Ընդամենը Արտարժուրային գործարքներից ստացված զուտ շահույթ/ (վնաս)	4,437	17,623

8. Այլ եկամուտներ

	30.06.2013	<u>հազ. դրամ</u> 30.06.2012
Ստացված տույժեր և տուգանքներ	4,346	2,696
Եկամուտներ շնորհներից	97,040	173,303
Այլ եկամուտներ	66	7
ՀՄ օտարումից օգուտներ	65	
		970
Ընդամենը այլ եկամուտներ	101,517	176,976

9. Ֆինանսական ակտիվների գծով արժեզրկման (ծախս)/եկամուտ

	30.06.2013	<u>հազ. դրամ</u> 30.06.2012
Վարկերի գծով արժեզրկման ծախս	(25,990)	(23,100)
Լիզինգի գծով արժեզրկման ծախս	(1,376)	(268)
Դեբիտորական պարտքերի և այլ ակտիվների հատուկ պահուստ	139	348
Ընդամենը ֆինանսական ակտիվների գծով արժեզրկման ծախս	(27,227)	(23,020)

10. Անձնակազմի գծով ծախսեր

	30.06.2013	<u>հազ. դրամ</u> 30.06.2012
Աշխատավարձ և դրան հավասարեցված վճարներ	(136,086)	(107,733)
Սոցիալական ապահովագրության հատկացումներ	-	(7,600)
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈւՎԿ ԱԿ 1-28 ծանոթագրությունները կազմում են 2013 թ. 2-րդ եռամսյակ ֆինանսական հաշվետվությունների անբաժանելի մասը:		14

Անձնակազմի ուսուցման ծախսեր

(9,768)

(2,486)

Ընդամենը անձնակազմի գծով ծախսեր

(145,854)

(117,819)

11. Այլ ծախսեր

	30.06.2013	հազ. դրամ 30.06.2012
Գովազդային ծախսեր	(863)	1,185
Ներկայացուցչական ծախսեր	(1,503)	330
Գործուղման ծախսեր	(7,043)	1,362
Հեռահաղորդակցության ծախսեր	(3,200)	2,668
Գործառնական վարձակալություն	(13,110)	9,104
Շահութահարկից տարբեր հարկեր և տուրքեր	(1,386)	603
Աուդիտի և խորհրդատվական այլ ծախսեր	(3,500)	2,125
Անվտանգություն	(1,874)	1,498
Ավտոմեքենայի սպասարկման ծախսեր	(5,807)	4,531
Գրասենյակային ծախսեր	(2,063)	1,973
Ապահովագրական ծախսեր	(2,749)	217
Ֆին. հաշտարարի գծով ծախսեր	(1,639)	1,061
Վարկերի տրամադրման գծով ծախսեր	(2,801)	-
Միջնորդավճարի ծախսեր	(692)	-
Սարքավորումների գծով սպասարկման ծախսեր	(814)	-
Այլ ծախսեր	(8,115)	11,061
Ընդամենը այլ ծախսեր	(57,159)	37,718

12. Շահութահարկի գծով ծախս

	30.06.2013	հազ. դրամ 30.06.2012
Ընթացիկ հարկային ծախսեր	(16,136)	(28,293)
Հետաձգված հարկեր	-	-
Ընդամենը շահութահարկի գծով ծախսեր	(16,136)	(28,293)

ՀՀ-ում շահութահարկի դրույքաչափը 20% է (2012` 20%):

ՀՀ հարկային օրենսդրության և ՖՀՆՄՍ-ի միջև եղած տարբերությունը առաջացնում է ժամանակավոր տարբերություններ մի շարք ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների միջև` ֆինանսական հաշվետվության և շահութահարկի հաշվարկման

առունով: Հետաձգված շահութահարկի գումարը հաշվարկվում է՝ կիրառելով 20% հիմնական դրույքաչափը:

Ստորև ներկայացվում է շահութահարկի գծով ծախսի և հաշվապահական շահույթի միջև թվային փոխկապակցվածությունը:

	30.06.2013	Արդյունավետ տոկոսադրույք (%)	2012	Արդյունավետ տոկոսադրույք (%)
Շահույթ մինչև հարկումը	79,188		222,594	
Շահութահարկ 20 %	15,838	20%	44,519	20%
Զնվազեցվող ծախսեր	-		5,120	
Դրական/ բացասական փոխարժեքային տարբերությունը	-		(1,333)	
Նախորդ ժամանակաշրջանի ծախսեր	-		(1,828)	
Ազգային և միջ. հաշվառումների տարբ.	298		(3,906)	
Ընդամենը շահութահարկի գծով ծախսեր	16,136		50,384	

Ժամանակավոր տարբերությունների գծով հետաձգված հարկի հաշվարկ

	2011	ՖԱՍՀ ճանաչված	2012
Կուտակված ծախսեր և այլ պարտավորություններ	1,828	1,003	2,831
Ընդամենը հետաձգված հարկային ակտիվներ	1,828	1,003	2,831
Արժեզրկման և բանկային հաշիվների պահուստներ	(173)	(7,000)	(7,173)
Ընդամենը հետաձգված հարկային պարտավորություններ	(173)	(7,000)	(7,173)
Զուտ հետաձգված հարկային ակտիվներ	1,655	(5,997)	(4,342)

	2010	ՖԱՍՀ	2011
--	------	------	------

ճանաչված

Կուտակված ծախսեր և այլ պարտավորություններ	2,208	(380)	1,828
Արժեզրկման պահուստներ	(325)	325	-
Ընդամենը հետաձգված հարկային ակտիվներ	1,883	(55)	1,828
Արժեզրկման և բանկային հաշիվների պահուստներ	(683)	510	(173)
Ընդամենը հետաձգված հարկային պարտավորություններ	(683)	510	(173)
Զուտ հետաձգված հարկային ակտիվներ	1,200	455	1,655

13. Կանխիկ դրամական միջոցներ և հաշիվներ բանկերում

	30.06.2013	հազ. դրամ 31.12.2012
Բանկային հաշիվներ	246,099	164,521
Կուտակված տոկոս	132	-
Ընդամենը դրամական միջոցներ	246,231	164,521

14. Ավանդներ բանկերում

	30.06.2013	հազ. դրամ 31.12.2012
Ժամկետային ավանդներ	288,980	589,116
Կուտակված տոկոս	1,213	-
Ընդամենը ավանդներ բանկերում	290,193	589,116

15. Վարկեր և փոխատվություններ հաճախորդներին

	30.06.2013	հազ. դրամ 31.12.2012
Վարկեր հաճախորդներին	4,511,879	3,713,748
Հանած վարկերի արժեզրկման պահուստը	(116,897)	(37,137)
Ընդամենը վարկեր և փոխատվություններ հաճախորդներին	4,394,982	3,676,611

Առ 30 հունիս 2013թ. հաճախորդներին տրամադրված վարկերում և փոխատվություններում ներառված տոկոսային եկամուտները կազմել են 41,787 հազար ՀՀ դրամ, իսկ ապագա ժամանակաշրջանի եկամուտները կազմում են 5,138 հազար ՀՀ դրամ:

«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈւՎԿ ԱԿ
1-28 ծանոթագրությունները կազմում են 2013 թ. 2-րդ եռամսյակ
ֆինանսական հաշվետվությունների անբաժանելի մասը:

Վարկերի ու փոխառությունների գծով արժեզրկման պահուստն ըստ դասերի ունի հետևյալ տեսքը

	Մասնավոր ծեռնարկություններ	Ֆիզիկական անձինք	Անհատ ծեռնարկատերեր	հազ. դրամ 30.06.2013 Ընդամենը
Առ 1 հունվար 2013	2,670	29,682	4,785	37,137
Ժամանակաշրջանի ծախսեր	5,327	66,598	7,835	79,760
Առ 30 հունիս 2013	7,997	96,280	12,620	116,897
Դուրս գրված վարկեր Առ 30 հունիս 2013		35,186	2,795	37,981

Տրամադրված վարկերի և փոխառությունների վերլուծությունը՝ ըստ հաճախորդների.

	30.06.2013	հազ. դրամ 31.12.2012
Մասնավոր ծեռնարկություններ	354,586	265,898
Ֆիզիկական անձինք	3,513,548	2,953,651
Անհատ ծեռնարկատերեր	607,096	475,582
Կուտակված տոկոսներ	41,787	30,052
Ապագա ժամանակաշրջանի եկամուտներ	(5,138)	(11,435)
Հանած վարկի արժեզրկման պահուստը	(116,897)	(37,137)
Ընդամենը վարկեր և փոխառություններ հաճախորդներին	4,394,982	3,676,611

Ֆիզիկական անձանց տրամադրած վարկերն ունեն հետևյալ տեսքը

	30.06.2013	հազ. դրամ 31.12.2012
Գյուղատնտեսական	3,472,579	2,931,178
Այլ	40,969	22,473

Ընդամենը վարկեր և փոխատվություններ
հաճախորդներին (համախառն)

3,513,548	2,953,651
-----------	-----------

Վարկերի և փոխատվությունների գնահատված իրական արժեքը 2012թ. և 2013թ. 30 հունիսի դրությամբ մոտ է դրանց հաշվեկշռային արժեքին: Տե՛ս ծանոթագրություն 25:

Փոխկապակցված կողմերի հետ գործարքների մասին տեղեկատվությունը բացահայտված է ծանոթագրություն 24-ում:

16. Լիզինգի գծով ստացվելիք գումարներ

	30.06.2013	հազ. դրամ 31.12.2012
Լիզինգի գծով ստացվելիք գումարներ	204,979	206,607
Չճանաչված տոկոսային եկամուտներ	-35,912	-35,299
Արժեզրկման պահուստ	-4,802	-3,426
Ընդամենը վարկեր և փոխատվություններ հաճախորդներին	164,265	167,882

Լիզինգի գծով արժեզրկման պահուստն ըստ դասերի ունի հետևյալ տեսքը.

	Մասնավոր ծեռնարկություններ	Ֆիզիկական անձինք	Անհատ ծեռնարկատերեր	30.06.2013 Ընդամենը
Առ 1 հունվար 2013	382	3,044	-	3,426
Ժամանակաշրջանի ծախսեր	102	1,274	-	1,376
Առ 30 հունիս 2013	484	4,318	0	4,802
Անհատական արժեզրկում	-	1,485	-	1,485
Խմբային արժեզրկում	484	2,833	-	3,317
	484	4,318	0	4,802

	Մասնավոր ծեռնարկություններ	Ֆիզիկական անձինք	Անհատ ծեռնարկատերեր	31.12.2012 Ընդամենը
--	-------------------------------	---------------------	------------------------	------------------------

Առ 1 հունվար 2012
տարեկան ծախսեր

41	1,580	-	1,621
341	1,464	-	1,805

Առ 31 Դեկտեմբեր 2012

382	3,044	0	3,426
------------	--------------	----------	--------------

Անհատական արժեզրկում
Խմբային արժեզրկում

-	-	-	-
382	3,044	-	3,426

382	3,044	0	3,426
------------	--------------	----------	--------------

Տեղաբաշխված լիզինգային գործարքների վերլուծությունը՝ ըստ հաճախորդների.

	30.06.2013	հազ. դրամ 31.12.2012
Մասնավոր ձեռնարկություններ	24,031	19,005
Ֆիզիկական անձինք	144,113	151,289
Կուտակված տոկոսներ	923	1014
Հանած արժեզրկման պահուստը	(4,802)	(3,426)
Ընդամենը	164,265	167,882

17. Հիմնական միջոցներ

հազ. դրամ

	Գույք և գրասենյակային սարքավորումներ	Համակարգչային սարքավորում	Փոխադրա- միջոցներ	Այլ հիմնական միջոցներ	Ընդամենը
Հաշվեկշռային արժեք (շահագործման հանձնված)					
01.01.13	19,743	28,282	98,380	14,742	161,147
Ավելացում	1,249	5,610	32,229	5,852	44,940
Օտարում (դուրս գրում)	22	540	7,198	0	7,760
Հաշվի տեղափոխում	53	31	15,910	2,820	18,814
30.06.13	20,917	33,321	107,501	17,774	179,513
Հաշվեկշռային արժեք (չշահագործվող)					
01.01.13	21	480	16,183	1,414	18,098
Ավելացում	0	0	(16,183)	(1,414)	(17,597)

Օտարում (դուրս գրում)	0	0	0	0	0
30.06.13	21	480	0	0	501*
Մաշվածք					
01.01.13					
Սկզբնական մնացորդ	13,141	19,624	43,897	7,285	83,947
Կուտակված ամորտիզացիա	1,285	4,472	12,867	1,522	20,146
Կուտակված ամորտ. օգտագործում (դուրս գրում)	22	540	6,718	0	7,280
Հաշվի տեղափոխում	0	0	2,236	203	2,439
30.06.13					
Վերջնական մնացորդ	14,404	23,556	47,810	8,604	94,374
Ջուտ հաշվեկշռային արժեք					
01.01.13	6,623	9,138	70,666	8,871	95,300
30.06.13	6,534	10,245	59,690	9,169	85,638

*Նշված գույքը և համակարգչային սարքավորումը մատչելի չէ օգտագործման համար, քանի որ այն չի գտնվում համապատասխան վայրում և վիճակում, որն անհրաժեշտ է ղեկավարության նախանշած նպատակով օգտագործելու համար:

18. Ոչ նյութական ակտիվներ

հազ. դրամ

Ձեռքբերված
համակարգչային
ծրագրեր

Ինքնարժեք	
Առ 01 հունվար 2013	13,315
Ավելացումներ	-
Օտարում (դուրս գրում)	-
Առ 30 հունիս 2013	13,315
Ամորտիզացիա	
Առ 01 հունվար 2013	2,862
Ամորտիզացիոն հատկացումներ	691
Օտարում (դուրս գրում)	-
Առ 30 հունիս 2013	3,553
Հաշվեկշռային արժեք	
Առ 30 հունիս 2013	9,763

Առ 31 դեկտեմբեր 2012

10,455

19. Այլ ակտիվներ

	30.06.2013	հազ. դրամ 31.12.2012
Կանխավճար հիմնական միջոցներ ձեռք բերելու դիմաց	0	2,591
Կանխավճարների բյուջեին	19,857	2,313
Պահեստ	3,793	581
Լիզինգով տրամադրվելիք տրակտորներ		
Բռնագանձված գույք	12,039	4,252
Այլ կանխավճարներ և դեբիտորներ	11,044	5,674
Ընդամենը այլ ակտիվներ	46,733	15,411

20. Փոխառություններ

	30.06.2013	հազ. դրամ 31.12.2012
ՀՄՀ-Հայաստան ՊՈԱԿ / ԳՖԿ ԾԻԳ	1,490,655	1,008,203
Համաշխարհային բանկի ՓՄՁ ֆինանսական միջոցների հասանելիության ծրագիր	2,602,494	2,602,515
Կուտակված տոկոսներ	123,569	116,843
Ընդամենը ներգրավված փոխառություններ	4,216,718	3,727,561

21. Այլ պարտավորություններ

	30.06.2013	հազ. դրամ 31.12.2012
Կրեդիտորական պարտքեր, վճարվելիք գումարներ	4,982	8,648
Պարտավորություններ անձնակազմի նկատմամբ	10,867	5,511
Կրեդիտորական պարտքեր Կանոնադրական հիմնադրամի համալրման գծով	81,193	27,342
Կրեդիտորական պարտքեր այլ հարկերի գծով	3,252	406
Այլ պարտավորություններ	54,818	68,542
Ընդամենը այլ պարտավորություններ	155,112	110,449

22. Կապիտալ

«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈւՎԿ ԱԿ
1-28 ծանոթագրությունները կազմում են 2013 թ. 2-րդ եռամսյակ
ֆինանսական հաշվետվությունների անբաժանելի մասը:

Կանոնադրական կապիտալը 488,783 հազար ՀՀ դրամ է, որը կազմված է կոոպերատիվի 1,221 անդամների փայամասնակցությունից: Խոշոր փայամասնակցություն ունի «ԷՖ Էլ Սի Էյ Թրասթ» հիմնադրամը՝ 428,850 հազար ՀՀ դրամ:

23. Պայմանական պարտավորություններ

Հարկային ու իրավական պարտավորություններ

ՀՀ հարկային համակարգին բնորոշ է հաճախակի փոփոխվող օրենսդրությունը, որը հաճախ հստակ չէ և մեկնաբանությունների կարիք ունի: Հաճախ դրանց մեկնաբանությունները տարակարծություններ են առաջացնում տարբեր հարկային և իրավասու մարմինների միջև:

Ղեկավարությունը համոզված է, որ իր Կազմակերպությունը գործունեություն է ծավալել համաձայն օրենսդրության պահանջների:

Առ 30 հունիս 2013թ. Կազմակերպության դեմ չի ներկայացվել ոչ մի դատական հայց կամ բողոք: Այդ պատճառով Կազմակերպությունը չի նախատեսել նման հարկային կամ դատական պարտավորությունների պահուստ:

Պարտավորություններ գործառնական վարձակալության գծով

Իր սովորական գործունեության ընթացքում Կազմակերպությունը կնքել է վարձակալության պայմանագիր իր գրասենյակների համար:

Չեղյալ չհայտարարվող գործառնական վարձակալության գծով վճարվելիք ապագա ընդհանուր նվազագույն վարձավճարների կառուցվածքը ունի հետևյալ տեսքը.

	30.06.2013	հազ. դրամ 31.12.2012
Մինչև 1 տարի	10,845	-
1-ից 2 տարի	-	18,075
3-ից 5 տարի	48,956	54,836
Ընդամենը գործառնական վարձակալության պարտավորություն	59,801	72,911

Ապահովագրություն

Կազմակերպության շարժական գույքն ապահովագրված է ԱՊՊԱ տեսակի ապահովագրությամբ: Կազմակերպությունը դեռևս ձեռք չի բերել ապահովագրություն այն պարտավորությունների գծով, որոնք առաջացել են սխալների կամ բացթողումների հետևանքով:

24. Գործարքներ փոխկապակցված կողմերի հետ

Համաձայն ՀՀՄՍ 24–ի «Փոխկապակցված կողմերի բացահայտում», կողմերը համարվում են փոխկապակցված, եթե մի կողմը հնարավորություն ունի վերահսկել մյուս կողմին կամ էական ազդեցություն ունենալ մյուս կողմի ֆինանսական և գործառնական որոշումների կայացման վրա: Սույն ֆինանսական հաշվետվությունների տեսանկյունից, փոխկապակցված կողմերը ներառում են Կազմակերպության ղեկավարության անդամներին և նրանց հետ փոխկապակցված անձանց, ինչպես նաև այլ անձանց և կազմակերպություններին, որոնք փոխկապակցված են կամ համապատասխանորեն վերահսկվում են նրանց կողմից:

Փոխկապակցված կողմերի հետ գործարքների ծավալները, տարեվերջյան մնացորդները և տարվա կապակցված ծախսերն ու եկամուտները ունեն հետևյալ տեսքը.

	30.06.2013		հազ. դրամ 31.12.2012	
Մասնակիցներ	Ղեկավար անձնակազմ և նրանց փոխկապակցված անձինք		Ղեկավար անձնակազմ և նրանց փոխկապակցված անձինք	
Վարկեր և փոխատվություններ հաճախորդներին				
Վարկի մնացորդը տարվա սկզբին (համախառն)	-	47,928	-	49,607
Ժամանակաշրջանի ընթացքում տրված վարկեր	-	49,904	-	29,343
Տարվա ընթացքում վարկերի մարումներ	-	(28,719)	-	(31,022)
Վարկերի մնացորդը Ժամանակաշրջանի դրությամբ (համախառն)	-	69,113	-	47,928
Հանած վարկերի արժեզրկման պահուստը	-	(3,378)	-	(960)
Վարկերի մնացորդը Ժամանակաշրջանի դրությամբ	-	65,735	-	46,968
Վարկերից տոկոսային եկամուտ	-	2,806	-	234
Պարտավորություններ ֆինանսական հաստատությունների մասնակիցների նկատմամբ Ժամանակահատվածի սկզբում	-	-	-	-
Ավելացում	-	-	-	-
Նվազում	-	-	-	-
Առ 30 հունիսի 2013թ.	-	-	-	-
Ստացված երաշխիքներ և լիազորագրեր	-	-	-	-

Ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության տարրեր	-	-	-	-
Փոխառությունների գծով տոկոսային ծախսեր	-	-	-	-

Ղեկավար անձնակազմի գծով փոխհատուցումները ներկայացված են ստորև

	30.06.2013	հազ. դրամ 31.12.2012
Աշխատավարձ և այլ կարճաժամկետ վճարումներ	66,745	117,829
Սոցիալական ապահովագրության ծախսեր	0	6,645
Փոխհատուցումներ խորհրդի անդամներին	1,087	4,476
Ընդամենը ղեկավար անձնակազմի գծով փոխհատուցումներ	67,832	128,950

Ղեկավար անձնակազմին տրված վարկերը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում կազմել են 65,735 հազար ՀՀ դրամ, 13.42 տոկոս միջին տոկոսադրույքով:

25. Ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը

Իրական արժեքով չհաշվառվող ֆինանսական գործիքներ

Կազմակերպության ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության մեջ իրական արժեքով չհաշվառվող ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքները էականորեն չեն տարբերվում դրանց հաշվեկշռային արժեքներից:

Պարտավորություններ և պահանջներ այլ ֆինանսական հաստատությունների նկատմամբ

Մեկ ամիս մարման ժամկետ ունեցող ակտիվների ու պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքը մոտ է դրանց իրական արժեքին, ինչը պայմանավորված է այդ ֆինանսական գործիքների հարաբերականորեն կարճ մարման ժամկետներով: Մեկ ամսից ավելի մարման ժամկետ ունեցող ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը գնահատվել է համապատասխան շուկայական տարեվերջյան դրույքներով զեղչված ապագա դրամական հոսքերի ներկա արժեքով:

Վարկեր և փոխատվություններ հաճախորդներին

Ֆիքսված տոկոսադրույքներով գործիքների իրական արժեքի գնահատումը հիմնված է նմանատիպ վարկային ռիսկ և մարման ժամկետ ունեցող նոր գործիքների ընթացիկ

տոկոսադրույքով դիսկոնտավորված ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի իրական արժեքի վրա:

Փոխառություններ

Գործող շուկայում չզննանշված, ֆիքսված տոկոսադրույքներ ունեցող և զրո տոկոսադրույքով փոխառությունների իրական արժեքը որոշվում է նմանատիպ մարման ժամկետ ունեցող նոր պարտքերի տոկոսադրույքով դիսկոնտավորված դրամական հոսքերի հիման վրա: Կազմակերպության ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում իրական արժեքով չներկայացված փոխառությունների իրական արժեքը էականորեն չի տարբերվում դրանց հաշվեկշռային արժեքից:

26. Ակտիվների և պարտավորությունների մարման ժամկետների վերլուծություն

Ստորև ներկայացված աղյուսակը ներկայացնում է ակտիվների և պարտավորությունների վերլուծությունը ըստ նրանց սպասվող մարման ժամկետների:

	հազ. դրամ						
	Ըստ պահանջի և մինչև 1 ամիս	1-3 ամիս	3-12 ամիս	Մինչև 12 ամիս հանրագումար	1-3 տարի	3 տարուց ավել	Ընդամենը
Ակտիվներ							
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	246,231	-	-	246,231	-	-	246,231
Ավանդներ բանկերում	290,193	-	-	290,193	-	-	290,193
Վարկեր և փոխատվություններ հաճախորդներին	25,228	38,612	654,743	718,583	3,039,474	801,190	4,559,247
Պահանջներ ՀՀ կառավարության նկատմամբ	963	-	18,894	19,857	-	-	19,857
Այլ պահանջներ	12,007	-	-	12,007	-	-	12,007
	574,622	38,612	673,637	1,286,871	3,039,474	801,190	5,127,535
Պարտավորություններ							
Պարտավորությունների մասնակիցների նկատմամբ	72,107	-	9,086	81,193	-	-	81,193
Պարտավորություններ ռեզիդենտ իրավաբանական անձանց և հիմնարկների նկատմամբ	1,564	-	3,500	5,064	-	-	5,064
Պարտավորություններ ՀՀ կառավարության նկատմամբ	-	3,252	16,136	19,388	1,490,655	2,602,494	4,112,537
Այլ	139,519	-	-	139,519	-	49,653	189,172

«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈւՎԿ ԱԿ
 1-28 ծանոթագրությունները կազմում են 2013 թ. 2-րդ եռամսյակի ֆինանսական հաշվետվությունների անբաժանելի մասը:

պարտավորություններ	213,190	3252	28722	245164	1490655	2652147	4,387,966
Ջուտ դիրք	361,432	35,360	644,915	1,041,707	1,548,819	-1,850,957	739,569
Կուտակային ձեռքվածք	361,432	396,792	1,041,707		2,590,526	739,569	

27. Ռիսկի կառավարում

Կազմակերպության գործունեությանը բնորոշ է ֆինանսական ռիսկերի բազմազանություն, և այդ գործունեությունը ներառում է ռիսկի կամ ռիսկերի համախմբության որոշակի մակարդակի վերլուծություն, գնահատում, ընդունում և կառավարում:

Ռիսկը հանդիսանում է ֆինանսական գործունեության անբաժանելի մասը, և գործառնական ռիսկերը գործունեության ծավալման անխուսափելի հետևանքն են: Այդ պատճառով Կազմակերպության նպատակն է հասնել ռիսկերի և օգուտների միջև համապատասխան հավասարակշռության և նվազագույնի հասցնել Կազմակերպության վիճակի վրա դրանց անցանկալի ազդեցությունները:

Կազմակերպության ռիսկի կառավարման քաղաքականությունը նպատակ ունի ախտորոշելու և վերլուծելու ռիսկերը, սահմանելու ռիսկի համապատասխան սահմանաչափերը և վերահսկումները, և վերահսկելու ռիսկերը և համապատասխանությունը սահմանաչափերին՝ օգտագործելով արժանահավատ և ժամանակակից տեղեկատվական համակարգերը:

Ռիսկի կառավարումը իրականացնում է Կազմակերպության ղեկավար անձնակազմը՝ առաջնորդվելով Խորհրդի կողմից հաստատված քաղաքականությամբ: Ղեկավարությունը ախտորոշում, գնահատում և հեջավորում է ֆինանսական ռիսկերը՝ սերտորեն համագործակցելով Կազմակերպության գործառնական միավորների հետ: Խորհուրդը տրամադրում է ուղեցույցներ ինչպես ընդհանուր վերցրած ռիսկերի կառավարման համար, այնպես էլ առանձնահատուկ բնագավառների համար, ինչպես օրինակ փոխարժեքային ռիսկը, տոկոսադրույքի ռիսկը, ածանցյալ և ոչ ածանցյալ ֆինանսական գործիքների կիրառումը: Բացի այդ, ներքին աուդիտը պատասխանատու է ռիսկի կառավարման և վերահսկողության միջավայրի անկախ վերահսկողության համար: Ռիսկի կարևորագույն տեսակներն են վարկային ռիսկը, իրացվելիության ռիսկը, շուկայական ռիսկը և այլ գործառնական ռիսկերը: Շուկայական ռիսկը ներառում է փոխարժեքի, տոկոսադրույքի և այլ գնային ռիսկերը:

Վարկային ռիսկ

Կազմակերպությունը ենթարկվում է վարկային ռիսկի, որն իրենից ներկայացնում է ռիսկ, որ պայմանագրի մյուս կողմը, չիրականացնելով իր պարտավորությունը, Կազմակերպությանը կպատճառի ֆինանսական վնաս: Վարկային ռիսկը Կազմակերպության գործունեության կարևորագույն ռիսկն է, այդ պատճառով Ղեկավար անձնակազմը ավելի մեծ ուշադրությամբ է վերահսկում այն: Վարկային ռիսկը հիմնականում կապված է վարկային գործունեության հետ, որը բերում է վարկերի և փոխատվությունների տրամադրման, և ներդրումային գործունեության, որը հանգեցնում է պարտքային և այլ արժեթղթերի ավելացմանը Կազմակերպության

ակտիվների պորտֆելում: Վարկային ռիսկն առկա է նաև արտահաշվեկշռային ֆինանսական գործիքներում, ինչպիսիք են, օրինակ, վարկային պարտավորությունները:

Վարկային ռիսկի առավելագույն չափն առանց գրավի կամ այլ վարկային ապահովման

Ստորև բերված աղյուսակը ներկայացնում է վարկային ռիսկի վատագույն տարբերակը առ 31 դեկտեմբեր 2012թ. և 30 հունիս 2013թ., առանց հաշվի առնելու ցանկացած գրավ կամ այլ վարկային ապահովումներ: Հաշվեկշռային ակտիվների առումով, վարկային ռիսկերը հիմնված են հաշվեկշռային զուտ արժեքների վրա:

Ծանոթագր.	Համախառն առավելագույն ռիսկի չափը առ 30 հունիս 2013	<u>հազ. դրամ</u>	
		Համախառն առավելագույն ռիսկի չափը առ 31 դեկտեմբեր 2012	
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	13	246,231	164,521
Ավանդներ բանկերում	14	290,193	591,708
Վարկեր և փոխատվություններ հաճախորդներին	15	4,394,982	3,676,611
Լիզինգ	16	164,265	167,882
Ընդամենը վարկային ռիսկ		5,095,671	4,600,722

Վարկային ռիսկի առավելագույն չափի կենտրոնացումներ

Աշխարհագրական սեգմենտներ

Կազմակերպության բոլոր ակտիվները գտնվում են ՀՀ-ում:

Արդյունաբերական սեգմենտներ

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է Կազմակերպության վարկային ռիսկերի կենտրոնացումները հաշվեկշռային արժեքներով առ հունիսի 30-ը 2013թ.՝ դասակարգված ըստ պայմանագրային կողմի արդյունաբերության ճյուղի:

	Ֆին. հաստատություններ	Արդյունաբերություն	Գյուղատնտեսություն	Առևտուր	Հիփոթեքային վարկեր	Սպառողական սեգմենտ	Այլ	<u>հազ. դրամ</u>	
								Ընդամենը	
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	246,231	-	-	-	-	-	-	-	246,231
Ավանդներ բանկերում	290,193	-	-	-	-	-	-	-	290,193
Վարկեր և	-	-	-	479,318	-	28,332	-	-	

փոխատվություններ հաճախորդներին Լիզինգ	319,109	3,544,898				23,325	4,394,982	
	-	7,021	157,244	-	-	-	164,265	
Առ 30 հունիս 2013	536,424	326,130	3,702,142	479,318	-	28,332	23,325	5,095,671
Առ 31 դեկտեմբեր 2012	756,229	238,177	3,205,924	363,111	-	17,116	17,573	4,598,130

Ռիսկի սահմանաչափերի վերահսկողություն և զսպողական քաղաքականություն

Կազմակերպությունը ղեկավարում, սափանափակում և վերահսկում է ցանկացած բացահայտված վարկային ռիսկի կենտրոնացումները՝ մասնավորապես, մեկ փոխառուի կամ փոխառուների խմբի, ինչպես նաև արդյունաբերական և աշխարհագրական սեգմենտների կտրվածքով:

Վարկային ռիսկի մակարդակը վերահսկելու նպատակով Կազմակերպությունը սահմանում է մեկ փոխառուի կամ փոխառուների խմբի նկատմամբ ռիսկի ընդունելի մակարդակի սահմանաչափերը: Նման ռիսկերը պարբերաբար վերահսկվում են և ենթակա են տարեկան, իսկ անհրաժեշտության դեպքում, ավելի հաճախակի վերանայման:

Վարկային ռիսկի չափը կառավարվում է նաև փոխառուների և հնարավոր փոխառուների՝ մայր գումարի և տոկոսավճարների վճարման հնարավորության վերլուծության և, անհրաժեշտության դեպքում, սահմանաչափերի փոփոխության միջոցով:

Ստորև ներկայացված են այլ առանձնահատուկ վերահսկողության և զսպման միջոցներ:

Գրավ

Կազմակերպությունը կիրառում է մի շարք կանոններ և միջոցներ՝ վարկային ռիսկը մեղմելու նպատակով: Դրանցից ամենատարածվածը տրամադրված դրամական միջոցների դիմաց գրավ վերցնելն է, որը համընդհանուր գործելակերպ է: Կազմակերպությունը սահմանում է ուղեցույցներ՝ գրավի որոշակի տեսակների ընդունելի լինելու և վարկային ռիսկի զսպման վերաբերյալ: Վարկերի և փոխատվությունների դիմաց հիմնական գրավների տեսակներն են.

- Հիփոթեքային պայմանագրով գրավադրված անշարժ գույք
- Կազմակերպության գործառնական ակտիվները՝ շենքերը, փոխադրամիջոցները, պաշարները և դեբիտորական պարտքերը

Ստորև ներկայացված է վարկային պորտֆելի վերլուծությունն ըստ գրավի տեսակների

	30.06.2013	հազ. դրամ 31.12.2012
Անշարժ գույք	207,439	226,937
Խառը	2,829,446	2,262,651
Երաշխավորություն	1,409,708	1,192,880
*Առանց գրավ և երաշխավորություն	28,637	12,661
Հաշվեգրված տոկոսներ	36,649	18,619
Հանած վարկի արժեզրկման պահուստը	(116,897)	(37,137)
Ընդամենը վարկեր և փոխատվություններ հաճախորդներին (համախառն)	4,394,982	3,676,611

*Աշխատակիցներին տրամադրված վարկեր աշխատավարձի եռապատիկի չափով

Արժեզրկման և պահուստավորման քաղաքականություն

Վարկի արժեզրկման գնահատման հիմնական հատկանիշներն են մայր գումարի կամ տոկոսագումարների 90 օրից ավել ուշացումները կամ վարկառուների դրամական միջոցների հետ կապված դժվարությունները, վարկային ռեյտինգների նվազումները կամ պայմանագրի սկզբնական պայմանների խախտումը: Կազմակերպությունը վերագրում է արժեզրկման գնահատումները անհատական կամ խմբային գնահատման ենթակա պահուստներին:

Արժեզրկման անհատական գնահատում

Կազմակերպությունը յուրաքանչյուր անհատապես էական վարկի կամ փոխատվության գծով պահուստի չափը որոշում է անհատական հիմունքով: Պահուստի գումարի որոշման ժամանակ հաշվի առնվող գործոններից են վարկառուի բիզնես ծրագրի վստահելիությունը, նրա ֆինանսական դժվարությունների հաղթահարման կարողությունը, ծրագրված հասույթները և ակնկալվող շահաբաժինները անվճարունակության դեպքում, այլ ֆինանսական օգնության հնարավորությունը, գրավի իրացվելի արժեքը և սպասվող դրամական հոսքերի ժամկետները: Արժեզրկման կորուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, եթե չնախատեսված հանգամանքները ավելի մեծ ուշադրություն չեն պահանջում:

Արժեզրկման խմբային գնահատում

Արժեզրկման խմբային գնահատումն իրականացվում է անհատապես ոչ էական վարկերի և փոխատվությունների և անհատապես էական վարկերի և փոխատվությունների նկատմամբ, որոնց համար դեռևս առկա չեն անհատական արժեզրկման ակնհայտ հատկանիշները: Պահուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, և յուրաքանչյուր պորտֆելը վերանայվում անհատապես:

Խմբային գնահատման ժամանակ հաշվի է առնվում պորտֆելում հավանականորեն առկա արժեզրկումը, նույնիսկ եթե անհատական գնահատումը չի տալիս արժեզրկման մասին օբյեկտիվ վկայություն:

Արժեզրկման վնասները գնհատվում են՝ հաշվի առնելով հետևյալ տեղեկատվությունը՝ պորտֆելի վնասների պատմությունը, ընթացիկ տնտեսական պայմանները, վնասի առաջացման և անհատապես հաշվարկված պահուստի անհրաժեշտության բացահայտման միջև ընկած ժամանակը, ինչպես նաև արժեզրկման դեպքում սպասվելիք վճարումները:

Հարժեզրկված և ոչ ժամկետանց վարկեր և փոխատվություններ

Ստորև ներկայացված աղյուսակը ներկայացնում է չարժեզրկված և ոչ ժամկետանց վարկերի և փոխատվությունների վարկային որակը ըստ ակտիվների դասակարգման՝ հիմնվելով հակառակ կողմի չվճարման պատմական տոկոսադրույքների վրա.

	30.06.2013	հազ. դրամ 31.12.2012
Վարկեր և փոխատվություններ հաճախորդներին		
Մասնավոր ձեռնարկություններ	2%	2%
Ֆիզիկական անձինք	2%	2%
Անհատ ձեռնարկատերեր	2%	2%

Ժամկետանց և արժեզրկված վարկեր

2013թ հունիսի 30-ի դրությամբ Կազմակերպության ժամկետանց կամ արժեզրկված վարկերը, ունեն հետևյալ տեսքը:

	30.06.2013	31.12.2012
ժամկետանց վարկեր	117,944	59,042
<i>Պահուստ</i>	(21,988)	(16,901)
Այլ արժեզրկված վարկեր	41,857	15,127
<i>Պահուստ</i>	(7,865)	(2,839)
Ընդամենը ժամկետանց և արժեզրկված վարկեր	159,801	74,169
<i>Ընդամենը պահուստ</i>	(29,853)	(19,740)
Զուտ ժամկետանց և արժեզրկված վարկեր	129,948	54,429

2013թ. հունիսի 30-ի դրությամբ Կազմակերպության դուրս գրված վարկերը, ունեն հետևյալ տեսքը:

	30.06.2013	31.12.2012
Դուրս գրված վարկեր	37,981	27,733
<i>Ծախս</i>	(37,981)	(27,733)

Ընդամենը դուրս գրված վարկեր

37,981

27,733

Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկն այն ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը կամ ապագա դրամական հոսքերը կտատանվեն շուկայում առկա փոփոխությունների պատճառով, ինչպիսիք են տոկոսադրույքի և փոխարժեքի տատանումները: Կազմակերպությունը չի տեղաբաշխել և չի ստացել տատանվող տոկոսադրույքով վարկեր: Բացի փոխարժեքային ռիսկի կենտրոնացումներից, Կազմակերպությունը չունի շուկայական ռիսկի այլ կենտրոնացումներ:

Փոխարժեքային ռիսկ

Փոխարժեքային ռիսկն այն ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքների արժեքը կփոփոխվի արտարժույթի փոխարժեքի տատանումների հետևանքով: Դիրքերը վերահսկվում են օրական կտրվածքով:

Կազմակերպության փոխարժեքային ռիսկի վերլուծությունը ներկայացված է ստորև:

	«Ն դրամ	Ազատ փոխարկելի արժույթ	հազ. դրամ Ընդամենը
Ակտիվներ			
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	220,663	25,568	246,231
Վարկեր և փոխատվություններ հաճախորդներին	3,752,346	642,636	4,394,982
Լիզինգ	164,265	0	164,265
Կանխավճարներ մատակարարներին	10,801		10,801
Ավանդներ բանկերում	-	290,193	290,193
Ընդամենը ֆինանսական ակտիվներ	4,148,075	958,397	5,106,472
Պարտավորություններ			
Պարտավորություններ այլ ֆինանսական հաստատությունների նկատմամբ	-	-	-
Փոխառություններ	3,877,773	338,945	4,216,718
Կրեդիտորական պարտքեր	4,975		4,975
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ	3,882,748	338,945	4,221,693
Զուտ դիրքը առ 30 հունիս 2013	265,327	619,452	884,779

Ազատ փոխարկելի արժույթները հիմնականում ներառում են Եվրոն ու ԱՄՆ դոլարը:

«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈւՎԿ ԱԿ
1-28 ծանոթագրությունները կազմում են 2013 թ. 2-րդ եռամսյակ
ֆինանսական հաշվետվությունների անբաժանելի մասը:

Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկն այն ռիսկն է, որ Կազմակերպությունը չի կարողանա մարել իր վճարման պարտավորությունները սթրեսային և նորմալ իրավիճակներում: Այս ռիսկի սահմանափակման համար Ղեկավարությունը ներգրավել է լրացուցիչ դրամական միջոցներ, կառավարում է ակտիվները հաշվի առնելով իրացվելիության ռիսկը և վերլուծում է ապագա դրամական հոսքերը և իրացվելիությունը օրական կտրվածքով: Սա ներառում է նաև սպասվելիք դրամական հոսքերի գնահատումները և բարձր իրացվելի ապահովվածության հասանելիությունը, որն անհրաժեշտության դեպքում կարող է օգտագործվել լրացուցիչ ֆինանսավորում ստանալու նպատակով:

Կազմակերպության իրացվելիության վերահսկողությունը պահանջում է հաշվի առնել իրացվելի ակտիվների այն մակարդակը, որն անհրաժեշտ է պարտավորությունները մարելու համար ըստ ժամկետների, ինչպես նաև ապահովել ֆինանսավորման տարբեր աղբյուրների հնարավորությունը, ֆինանսավորման արտակարգ պլանի առկայությունը և վերահսկել իրացվելիության հաշվեկշռային գործակիցները: Ստորև ներկայացված աղյուսակը ամփոփում է Կազմակերպության ֆինանսական պարտավորությունները ըստ մարման ժամկետների՝ 2013թ. 30 հունիսի դրությամբ, հիմնվելով չդիսկոնտավորված վճարումների պայմանագրային պարտավորությունների վրա: Ցպահանջ վճարումները դասակարգված են այն ենթադրությամբ, որ դրանք կպահանջվեն անմիջապես:

		<u>հազ. դրամ</u>					
							30.06.2013
		Ցպահանջ, մինչև 1 ամիս	1-3 ամիս	3-12 ամիս	1-5 տարի	5 տարուց ավել	Ընդամենը
Ֆինանսական պարտավորություններ		-	-	-	-	-	-
Պարտավորություններ	այլ	-	-	-	-	-	-
Ֆինանսական հաստատությունների նկատմամբ		-	-	-	-	-	-
Փոխառություններ		123,569	-	-	1,490,655	2,602,494	4,216,718
Ընդամենը չդիսկոնտավորված ֆինանսական պարտավորություններ		123,569	-	-	1,490,655	2,602,494	4,216,718

31.12.2012

	Ցպահանջ, մինչև 1 ամիս	1-3 ամիս	3-12 ամիս	1-5 տարի	5 տարուց ավել	Ընդամենը
Ֆինանսական պարտավորություններ	-	-	-	-	-	-
Պարտավորություններ այլ	-	-	-	-	-	-
Ֆինանսական հաստատությունների նկատմամբ Փոխառություններ	116,843	-	-	427,217	3,183,501	3,727,561
Ընդամենը չդիսկոնտավորված ֆինանսական պարտավորություններ	116,843	-	-	427,217	3,183,501	3,727,561

28. Կապիտալի համարժեքություն

Կազմակերպության կապիտալի կառավարման առաջնային նպատակն այն է, որ Կազմակերպությունը համատասխանի հաստատված արտաքին պահանջերին: Կազմակերպությունը շահագրգռված է պահպանելու բարձր վարկային վարկանիշ և կապիտալի առողջ նորմատիվներ՝ իր գործունեությունը ամրապնդելու և սեփական կապիտալը հետևողականորեն աճեցնելու գործում:

Կազմակերպությունը կառավարում է իր կապիտալի կառուցվածքը՝ կատարելով ճշգրտումներ, որոնք առաջանում են տնտեսական պայմանների և ռիսկի բնույթի փոփոխության հետևանքով: Անցյալ տարվա համեմատ փոփոխություններ չեն եղել Կազմակերպության նպատակներում, քաղաքականությունում և գործողություններում:

Ռիսկով կշռված ակտիվները չափվում են ըստ ռիսկի կշիռների ստորակարգության՝ դասակարգվելով համաձայն վարկային, շուկայական և գործառնական ռիսկերի բնույթի և զնահատման:

ՀՀ Կենտրոնական բանկը սահմանել է ընդհանուր կապիտալի նվազագույն չափը՝ 150,000 հազար ՀՀ դրամ: Կազմակերպությունը պահպանել է կապիտալին ներակայացվող բոլոր պահանջները: